

Joanna Rosak-Szyrocka¹, Sandra Janus, Patrycja Bratek²

DOSKONALENIE JAKOŚCI EDUKACJI NA PRYKŁADZIE ZNAKU SZKOŁA Z KLASĄ

Streszczenie: Dochodzenie szkoły do nowoczesności jest procesem długotrwałym. Potrzebne do tego jest zaangażowanie i współdziałanie wszystkich, którym zależy na wysokiej jakości edukacji. W rozdziale przedstawiono znaczenie znaku Szkoła z klasą w aspekcie doskonalenia jakości edukacji.

1. Wprowadzenie

Reforma oświaty, która oficjalnie weszła do polskich szkół i placówek w roku 1999, zdecydowanie postawiła na ich jakościowy rozwój, ukierunkowany przede wszystkim na rozwój uczniów i rozwój zawodowy nauczycieli. Dyrektorzy szkół/placówek stanęli przed nowym wyzwaniem, bowiem zarządzanie placówką jest obszarem, od którego należało rozpocząć wprowadzanie zmian (GAŃKO T. 2006, GAJDA J. 2011, GAJDA J. 2012).

W budowaniu jakości (ROSAK-SZYROCKA J., WOJCIECHOWSKI P. 2015) w edukacji konieczne jest:

- badanie oczekiwań klientów szkoły,
- diagnozowanie obecnego stopnia zaspokojenia klientów szkoły,
- projektowanie zmian w szkole, służące lepszemu spełnianiu oczekiwań klientów,
- zespołowe współdziałanie w realizowaniu zaprojektowanych zmian,
- mierzenie, diagnozowanie jakości realizowanych zmian (monitoring),
- ewaluacja zmian (BARTZ B. 2003, LISIECKA K. 2002, ROSAK-SZYROCKA J., PŁOMIŃSKI D., JEREB B. 2013, CACKOWSKA J., SZCZEPAŃSKA J. 2011, PRZEWOŻNA-KRZEMIŃSKA A. 2005).

¹ dr, Politechnika Częstochowska, Wydział Zarządzania, Instytut Inżynierii Produkcji, e-mail: asros@op.pl

² studentki, Politechnika Częstochowska, Wydział Zarządzania.

2. Doskonalenie jakości w edukacji

W dzisiejszych czasach nie wystarczy już, że szkoła tylko uczy i wychowuje. Zarówno dyrekcja szkoły, jak i wszyscy jej pracownicy muszą dokładać wszelkich starań, aby dana szkoła była dobrze postrzegana w rejonie, mieście, środowisku. Należy dbać nie tylko o wysoki poziom nauczania, ale także reklamować swoją placówkę i zdobywać certyfikaty poświadczające jej wysoki poziom w każdym obszarze działania (ROSAK-SZYROCKA J., BORKOWSKI S. 2011).

Wyróżnia się następujące znaki jakości (BORKOWSKI S., ROSAK-SZYROCKA J. 2009):

- a) W odniesieniu do produktów spożywczych: Znak Jakości Q, Poznaj Dobrą Żywność (PDŻ), Śląski Znak Jakości Przemysłu Spożywczego, Quo Vadis Forum Zdrowia.
- b) Znak jakości w leśnictwie: Leśny Znak Jakości,
- c) Znak jakości w meblarstwie: Polskie Meble – Potwierdzona Jakość,
 1. Znaki jakości w odniesieniu do produktów/wyrobów: Warszawski i Mazowiecki znak jakości, znak jakości RAL (WWW.INTERKLASA.PL; [HTTP://WWW.CEO.ORG.PL](http://WWW.CEO.ORG.PL)).
- d) Znaki jakości wyrobów wełnianych: Wollmark, Wollmark Blend, Woolblend.
- e) Znaki jakości wyrobów tekstylnych: Znak jakości Bezpieczny dla Dzieci, Znak jakości Bezpieczny dla Niemowląt.
- f) Znak jakości w leśnictwie: Leśny Znak Jakości.
- g) Znak jakości w meblarstwie: Polskie Meble Potwierdzona Jakość.
- h) Znaki kontrolne: Znaki kontrolne DLG dla maszyn rolniczych oraz DLG dla środków obrotowych.
- i) Ekoznaki: Polski Ekoznak, Znak Promocyjny Zielone Płuca Polski, Margerytka, Falkon, Krav, Svanen, Niebieski Anioł.
- j) Znak związany z etyką Fairtrade.
Znaki jakości w edukacji: Interkl@sa, Szkoła z klasą, Zachodniopomorska Szkoła Jakości Szkoła, TERAZ POLSKA Dobra

Szkoła, European Language Label – Europejski Znak Innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych, Szkoła Promująca Zdrowie, Szkoła Ucząca się (SUS).

Istnieją także znaki jakości, stosowane w odniesieniu do produktów i usług, gmin oraz przedsięwzięć innowacyjnych. Przykładem takiego znaku jest znak Teraz Polska.

3. Charakterystyka znaku Szkoła z klasą

Znak Szkoła z klasą skierowany jest do szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich. Znak Szkoła z klasą ma na celu wypracowanie zasad korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) w edukacji. **Program Szkoła z klasą** prowadzony jest przez Centrum Edukacji Obywatelskiej i „Gazetę Wyborczą” przy wsparciu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Fundacji Agora. Celem znaku jest zachęcenie nauczycieli do pracy z uczniami metodą projektów edukacyjnych z wykorzystaniem TIK i promowanie Szkolnych Kodeksów 2.0. Uczestnicy programu wykonują zadania zgodnie z harmonogramem Programu ([HTTP://SZKOLAZKLASA20.PL/](http://szkolazklasa20.pl/)):

- planują z uczniami działania edukacyjne, zajęcia lekcyjne, projekty badawcze, eksperymenty związane z wykorzystaniem nowych technologii,
- organizują z wybranymi uczniami (grupami, klasami, członkami kół naukowych) debaty na temat kodeksu dobrych praktyk dotyczących korzystania z TIK,
- prezentują podjęte w ramach programu działania na szkolnych festiwalach 2.0,
- publikują na swoich stronach internetowych w Programie materiały, zadania, zdjęcia stworzone i wykorzystane w trakcie realizacji zaplanowanych wcześniej działań.

Program „Szkoła z klasą” opiera się na sześciu zasadach mądrej szkoły, przyjaznej uczniom, nauczycielom i rodzicom:

1) Szkoła dobrze uczy każdego ucznia.

- Uczniowie w centrum uwagi – istotą zadania jest dostrzeganie różnic i specyficznych potrzeb uczniów oraz dostosowanie do ich sposobu nauczania.
- Sprawdźmy, czego uczyliśmy – chodzi o systematyczne sprawdzanie efektów nauczania i doskonalenie (CICHON S. 2004, RADZISZEWSKA A. 2004) słabszych stron szkoły.
- Co wynika z wyników – to chodzi o bardziej systematyczne badania postępów w nauce pojedynczych uczniów, grup i całych klas.
- Lepiej przygotować do egzaminu – nauczyciele zastanawiają się jak lepiej pomagać uczniom przygotować się do egzaminu. Przeprowadzają próbne egzaminy i wspólnie z uczniami analizują, co sprawiło im trudności.
- Dobrze wyjaśniamy i ciekawie uczymy – szkoła zaproponowała zacząć od nauczycielskiej dyskusji „Jak lepiej uczyć”, podczas której nauczyciele przedstawiają swoje mocne i słabsze strony.
- Jak wychować ludzi z pasją – nauczyciele dyskutują jak rozbudować zainteresowania uczniów. Zainteresowania się co ich samych (nauczycieli) pociąga w dziedzinie wiedzy, której uczą. Dyskutują jak swoją fascynacją zarazić uczniów, jak prowadzić zajęcia aby pokazać uczniom, że przedmiot jest ciekawy.

2) Szkoła ocenia sprawiedliwie.

- Jak lepiej informować o ocenianiu? – w sposób jasny i przystępny nauczyciele informują uczniów czego będą uczyć w danym roku, semestrze, dziale. Dbają by uczniowie zrozumieli: jak na podstawie wewnątrzszkolnego systemu oceniania (WSO) i uzgodnionych z nim przedmiotowych systemów oceniania (PSO) będą oceniane ich osiągnięcia.
- Poprawiamy ocenianie z poszczególnych przedmiotów – nauczyciele zapoznają uczniów z zasadami oceniania na swoich lekcjach, a wychowawca informuje o regułach oceniania zachowania.
- Oceniamy tak, by pomagać się uczyć – przy tym zadaniu pierwszą najważniejszą rzeczą jest przeprowadzenie sondażu opinii uczniów.

Sprawdza się czy znają oni wymagania, czy ich zdaniem nauczyciele dobrze uzasadniają oceny, dostatecznie wcześniej informują o sprawdzianach itp.

3) Szkoła uczy myśleć i rozumieć świat.

- Czy uczy myśleć? – nauczyciele analizują – indywidualnie i w zespołach – prowadzone przez siebie zajęcia, zastanawiając się w jakim stopniu uczą one twórczego i krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów oraz czy pomagają uczniom zrozumieć świat i odważnie myśleć bez obawy popełnienia błędu. Nauczyciele wprowadzają do zajęć elementy służące rozwijaniu tych umiejętności.
- Dobry program dobry podręcznik – nauczyciele sprawdzają czy wybór programów i podręczników w szkole jest przemyślany, czy poprzedziło go rozważenie różnych możliwości i dyskusja w gronie pedagogicznym.
- Festiwal nauki – organizowanie festiwali nauk pod hasłem „Zrozumieć świat”. Nauczyciele większości przedmiotów włączają się w ten projekt i pomagają uczniom zaprezentować osiągnięcia współczesnej nauki.
- Uczeń bada świat – w ramach zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych uczniowie pod opieką nauczyciela realizują (indywidualne lub zespołowe) projekty uczniowskie wymagające zastosowania myślenia i postępowania naukowego.
- Co słyhać na świecie? – nauczyciele pomagają uczniom zrozumieć współczesny świat. Na lekcjach polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, a także na godzinie wychowawczej wykorzystują „przeglądy wiadomości prasowych, radiowych, telewizyjnych i internetowych” przygotowane przez uczniów.

4) Szkoła rozwija społecznie, uczy wrażliwości.

- Jak uczy współpracy? – nauczyciele zastanawiają się czy w programie wychowawczym, w programach poszczególnych przedmiotów i scenariuszach zajęć dostatecznie wykorzystują pracę zespołową uczniów.

- Projekty zespołowe – nauczyciele różnych przedmiotów realizują z uczniami „zespołowe projekty edukacyjne”. Każda klasa przynajmniej raz w semestrze uczestniczyła w takim projekcie.
- Praca dla innych – nauczyciele zastanawiają się czy szkoła w dostatecznym stopniu stwarza uczniom możliwość pracy na rzecz innych i zachęca do aktywności społecznej do pomagania potrzebującym.
- Nasza mała wielka ojczyzna – wychowanie patriotyczne, budzenie miłości zarówno do małej jak i wielkiej ojczyzny jest obecne w podstawowych programach i w programach wychowawczych wszystkich szkół.
- Młodzi obywatele – zadanie ma na celu zaangażowanie uczniów w sprawy publiczne oraz ćwiczenie umiejętności obywatelskich w realiach samej szkoły.

5) Szkoła pomaga uwierzyć w siebie, tworzy dobry klimat.

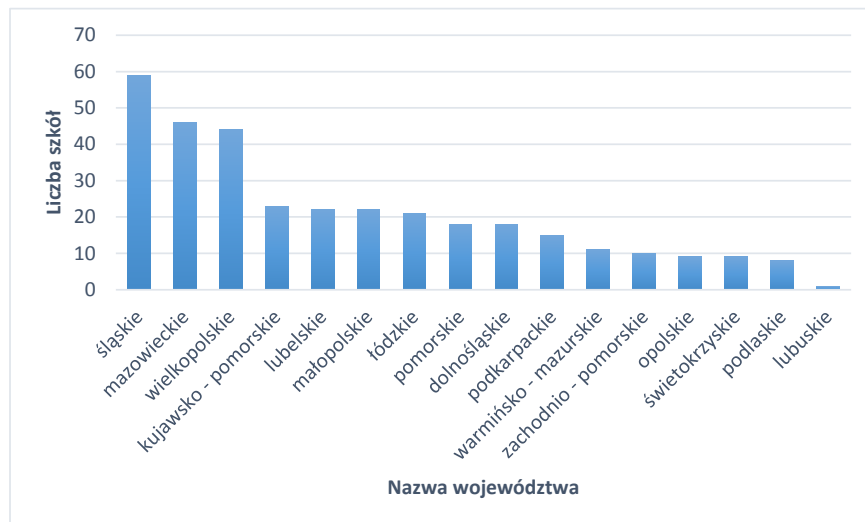
- Szacunek, zaufanie i życzliwość – wśród uczniów przeprowadzona zostaje ankieta. Pytania dotyczą ich realizacji z wychowawcą i innymi nauczycielami wzajemnego zaufania i szacunku.
- Każdego można za coś pochwalić – wychowawcy we współpracy z innymi nauczycielami szukają mocnych stron każdego ze swoich uczniów. Starają ocenić ich wysiłki, osiągnięcia, cechy charakteru.
- Nasz szkolny kodeks – nauczyciele zastanawiają się czy obowiązujące uczniów reguły zachowania są jasne, co wolno, a czego nie wolno robić w szkole.
- Szkoła bez przemocy – na podstawie rozmów z uczniami i wyników dodatkowej ankiety nauczyciele analizują problem przemocy w szkole.
- Szkoła bez nałogów – nauczyciele dokonują przeglądu działań profilaktycznych podejmowanych przez szkołę. Zastanawiają się jak skuteczniej chronić uczniów przed nałogami i uczyć zdrowego trybu życia.

- Rodzice bliżej szkoły – nauczyciele wspólnie z przedstawicielami rodziców zastanawiają się jak zachęcić rodziców do udziału w życiu szkoły.

6) Szkoła przygotowuje do przyszłości.

- Jak uczy my języka – nauczyciele zastanawiają się czy szkoła skutecznie uczy języka obcego, rozwija umiejętności, komunikowania się w mowie i piśmie.
- Dostępny komputer i internet – nauczyciele zastanawiają się czy w dostatecznym stopniu używają komputera i internetu w nauczaniu poszczególnych przedmiotów.
- Więcej kultury – nauczyciele zastanawiają się w jakim stopniu ich szkoła zapoznaje uczniów z polskim i światowym dziedzictwem kulturowym i wspierać twórczość uczestnictwa w kulturze.
- Uczniowie wchodzą do Europy – zadaniem nauczycieli jest wypracowanie wartościowych form edukacji europejskiej, które byłoby atrakcyjne dla uczniów.
- Samodzielni i zaradni – nauczyciele razem z uczniami zastanawiają się w jakim stopniu wymagają od uczniów: samodzielnego poszukiwania informacji, ich selekcjonowania i opracowania, planowania pracy oraz korygowania popełnianych błędów.

Aktualnie 336 szkół posiada znak Szkoła z klasą. Na Rysunku 1 przedstawiono liczbę szkół ze znakiem Szkoła z klasą z podziałem na województwa.

Rys. 1. Liczba szkół ze znakiem Szkoła z klasą z podziałem na województwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://szkolazklasa20.pl/>

Analiza Rysunku 1 wykazuje, że najwięcej szkół ze znakiem Szkoła z klasą znajduje się w województwie śląskim, najmniej zaś w województwie lubuskim.

4. Podsumowanie

Edukacja nabiera szczególnego znaczenia w czasach transformacji społeczeństwa industrialnego w społeczeństwo oparte na wiedzy. W związku z tym treści kształcenia powinny spełniać oczekiwania obecnego rynku pracy, uwzględniając przy tym prognozowane zmiany na świecie, w różnych organizacjach (szkołach, administracyjnych itd.) (Bereźnicki F. 2003).

Unowocześnianie szkoły jest procesem długotrwałym. Potrzebne jest

do tego zaangażowanie i współdziałanie wszystkich, którym zależy na wysokiej jakości edukacji.

Zadaniem znaku Szkoła z klasą jest wprowadzenie w polskich szkołach nowego sposobu myślenia o oświacie, promowanie zasad wspierających nowoczesną, efektywną edukację, podnoszenie jej poziomu, a także oddziaływanie na poprawę kultury wychowawczej oraz ożywienie współpracy szkół z ich bliższą i dalszą okolicą, a także środowiskiem lokalnym.

Nowych umiejętności kierowniczych wymaga współpraca dyrektora z nauczycielami w zakresie zarządzania i organizacji pracy szkoły. Tworzenie jasnych i czytelnych zasad współpracy, systemowych uregulowań wewnątrzszkolnych, stosowanie skutecznych procedur rozwiązywania coraz częściej pojawiających się problemów wychowawczych – to tylko kilka z wielu nowych jakościowo zadań stojących przed kadrą kierowniczą.

Nowoczesna szkoła zatem to szkoła autonomiczna (NOWODZIŃSKI P. 2011, KOŁODZIEJSKI J. 2011). Współcześnie rozumiana autonomia szkoły - to nie wyizolowanie szkoły od zewnętrznych wpływów, ale bezustanne zbieranie informacji od klientów szkoły, ich opinii i ocen o sposobach i efektach działania pedagogicznego, aby dokonać niezbędnych zmian (STRUŻYCKI M. 2008, WOJCIECHOWSKI P., ROSAK-SZYROCKA J. 2012).

Literatura

1. BARTZ B. *Koncepcja konstruowania programów kształcenia nauczycieli w Unii Europejskiej*, Edukacja nr 1/2000.
2. BEREŃNICKI F.: *Szkoła współczesna w toku przemian*, [w:] W. Kojasa (red.), *Szkoła wobec społecznych i kulturalnych wyzwań globalizacji*, Uniwersytet Śląski, Cieszyn 2003.
3. BORKOWSKI S., ROSAK-SZYROCKA J. *Procedury uzyskiwania znaków jakości*, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2009.

4. CACKOWSKA J., SZCZEPAŃSKA J. *Parametr jakości w programach edukacyjnych Unii Europejskiej*, „Problemy Jakości” nr 11/2011.
5. CICHON S. *Rozwój i doskonalenie jakości kształcenia w dydaktyce akademickiej*, Ogólnopolskie Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej. Pedagogika Szkoły Wyższej Szczecin – Warszawa, nr 24-25, 2004.
6. GAJDA J. *Delegowanie uprawnień jako metoda usprawniania zarządzania współczesną szkołą*, Edukacja dla Bezpieczeństwa. Przegląd Naukowo-Metodyczny, nr 1(14), 2012.
7. GAJDA J. *Zarządzanie szkołą przez motywowanie gwarantem podnoszenia jakości pracy*, Edukacja dla Bezpieczeństwa. Przegląd Naukowo-Metodyczny, nr 4(13), 2011.
8. GAŃKO T. *Wspomaganie szkół i placówek oświatowych w zakresie budowania jakości w edukacji*, „Meritum” nr 2(2)/2006,.
9. [HTTP://WWW.CEO.ORG.PL](http://www.ceo.org.pl).
10. KOŁODZIEJSKI J. *Motywowanie a efektywność pracy w szkołach*, Public Management. Funkcjonowanie Organizacji Publicznych w Dynamicznym Otoczeniu. II Międzynarodowa Konferencja Naukowa. T.1., 2011.
11. LISIECKA K. *Kreowanie jakości, uwarunkowania – strategie – techniki*, AE w Katowicach, Katowice 2002.
12. NOWODZIŃSKI P. *Nowoczesne koncepcje zarządzania szkołą wyższą*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, nr 167, 2011.
13. PRZEWOŻNA-KRZEMIŃSKA A. *Uwarunkowania dialogu pomiędzy rodziną i szkołą*, Rodzina w lokalnym systemie pomocy społecznej. Pod red. Stanisławy Czarneckiej, Ryszarda Majera, Marioli Mirowskiej, Wyd. Ośr. Kształc. Służb Publ. i Socj.-Centrum AV, 2005.
14. RADZISZEWSKA A. *Doskonalenie jakości we współczesnym przedsiębiorstwie - wybrane aspekty pomiaru satysfakcji konsumenta*, Współczesne problemy zarządzania przedsiębiorstwem. Międzynarodowa Konferencja Naukowa. Szczyrk, 2008.

15. ROSAK-SZYROCKA J., BORKOWSKI S. *Determinanty jakości edukacji na przykładzie znaku jakości interkl@sa*, nr 3(25), 2011.
16. ROSAK-SZYROCKA J., PŁOMIŃSKI D., JEREB B. *School with the Class Program as the Quality Determinant of Education*, University of Maribor, Faculty of Logistics, Services Chain Improvement, Celje 2013.
17. ROSAK-SZYROCKA J., WOJCIECHOWSKI P. *Problemy jakości e-nauczania w Polsce*, Problemy Jakości, 2, 2015.
18. STRUŻYCKI M. *Podstawy zarządzania*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2008.
19. WOJCIECHOWSKI P., ROSAK-SZYROCKA J. *Logistyka nowoczesnych procesów dydaktycznych na przykładzie Politechniki Wrocławskiej oraz Politechniki Częstochowskiej*, e-mentor, 4(46), 2012.
20. WWW.INTERKLASA.PL.